

som det ærede Medlem kalder Oplysningen, thi det er egentlig Tingen, at det ærede Medlem skjelner meget stærkt imellem Noget, han kalder Intelligents, og Noget, han kalder Oplysning. Det ærede Medlem har ikke noget tilovers for Intelligentsen, men derimod meget for Oplysningen, men det ærede Medlem veed jo meget godt, at Intelligents og Oplysning egentlig ere afkurat det Samme. Det Gne er et fremmed Ord, det Andet er et dansk Ord, men at man saaledes kan mene, at en Sag bliver grundforskjellig, om man bruger et fremmed Ord eller et dansk Ord om det, det kan jeg ikke forstaa. Nu skal jeg villig indrømme, at der virkelig er Forskjel paa Universitetsdannelsen og saa f. Ex. paa Høistoledannelsen (Berg; Jeg tænker slet ikke paa Forholdene hertilands men paa Forholdene i det Hele taget). Ja, det ærede Medlem har jo altid saa store Tanker, hans Tanker bevæge sig langt ud i den vide Verden, men Danmark er (Berg; et lille Land) ganske vist et lille Land, men dog en Del af den store Verden, og hvad der foregaar i den store Verden, virker dog ogsaa tilbage her. Men jeg tror altsaa at, det ærede Medlem har Ret i at saa saadan en Grundforskjel fast. Oplysning bliver altid Oplysning, enten man faar den det ene eller det andet Sted, og jeg tror ikke, at man kan sige, at der er een Slags Oplysning, som har en Tendents til at gjøre Folk lastefulde, og en anden Oplysning, som har en Tendents til at gjøre Folk til rene Engle. Jeg sætter lige saa megen Pris paa Høistoledannelsen, som det ærede Medlem gjør, og maaste sætter jeg at visse Grunde noget mere Pris paa Universitetsoplysningen end det ærede Medlem. Men jeg tror, at det er feil, hvis det ærede Medlem tør antage om den ene eller den anden Slags Oplysning, at den virker saaledes, at man faar sin Villie styrket der ved. Og jeg tror, at det er en Grundfeil i det ærede Medlems Betragtning af Folket, naar han i en Bemærkning, som han henvendte til det ærede Medlem fra Slagelse (Dahl) udtryffeligt siger: Der gaar igjennem Samfundet for Diebliffet dette? Jeg vil, jeg bør. Jeg tror, at det ærede Medlem i den Henseende tager feil. Jeg tror virkelig, at den Tid, vi leve i, ikke kan siges at være en Tid, hvor Villieslivet og Villiestraften er særlig stor. Jeg er tilbøielig til at tro, at den var større i ældre Dage, end den nu er, og dette hænger maaste sammen med, at Oplysningen er steget. Det er det Mislige, at naar Menneskeslægten gaar frem paa eet Punkt, har den en Tendents til at gaa til-

bage paa et andet Punkt. (Berg: Det er den slette Intelligents!). Ja, det ærede Medlem veed jo nok, at Rundstafets Træ er et Træ paa Godt og Ondt, det kan det ærede Medlem huske fra sin Barnelærdom. Altsaa, der er noget Godt ved Intelligentsen, men der er ogsaa noget Daarligt der ved; og det er netop det, at jo mere Oplysningen stiger i et Folk, desto mere Tilbøielighed er der for Villieslivet til at slappes. Og det skal jeg saa slutte med, at jeg er ikke ganske beroliget, fordi det ærede Medlem siger, at hans Argumentation var en ganske anden end min; thi naar det kommer til Stykket, og vi vel ere enige om, at der ikke er en Grundforskjel paa de forskjellige Slags Oplysning, maa vi ogsaa blive enige om, at Oplysning i og for sig ikke forøger et Folks Moral. Og naar et Folks Moral ikke bliver forøget ved Oplysningen, kan der ogsaa være Grund til, netop da Oplysning og Intelligents bidraae til at gjøre Folk noget nærvøse, og da Nærøstet atter bidraae til, at man gerne vil stimulere sig og taage Bedøvelsesmidler, saa ogsaa at tage stikkelige Forholdsregler imod dette. Skjøndt jeg er enig med det ærede Medlem i, at man maa passe paa, at man ikke gaar for langt.

Berg: Maa jeg bede om Ordet for en kort Bemærkning?

Formanden (Høgsbro): For en kort Bemærkning, har det ærede Medlem Ordet. (Berg: Ja, jeg er dog bange for, at den ikke bliver fuldstændig kort!). Ja, det var dog ønskeligt, om denne Forhandling om Oplysning og Intelligents blev indskrænket noget, da den ligger temmelig fjernt fra Forslaget.

Berg: Jeg høier mig altid for den høitærede Formand og gjør det ogsaa med Hensyn til Spørgsmaalet om dette Punkts Forbindelse med Forslaget, men jeg vil dog sige: Hvorfor er det, ærede Medlemmer ville have Loven? Det er, fordi de finde, at Befolkningen trænger til den, den er ikke ophøst eller har ikke Villiestyrke nok til at holde det, den foresætter sig, uden Loven. Det har nu interesseret mig overordentlig at høre det høitærede intelligente Medlem fra Middelfart (H. Jensen). Han sagde: Jo mere Oplysningen, det er: Intelligentsen, stiger, desto mere slappes Villien, jo mere Villien slappes, des større bliver Nærøst-